

בלה פפירוביץ

1918-1947

"כל עוד מישהו זוכר אותנו, אנחנו חיים"
קרלוס רואיס סאפון

אלבום זה מוקדש לזכרה של
בלה (בלהה) פפירוביץ ז"ל
1918-31.12.1947
נולדה בשנת תרע"ח
ונפלה בי"ח בטבת תש"ח.
היתה בת 29 בנופלה,
נפלה בעת המאבק על הקמת
מדינת ישראל כשליוותה שיירה
מהר הצופים למרכז ירושלים.
מקום מנוחתה בבית העלמין
בהר הזיתים.
שריד אחרון למשפחתה
שנספתה בשואה.

החיים באוגוסט

את הבית אחזה דומני
בו נולדתי והוא גדלני
עוד אראך, עריסתי
במקומה עומדת היא
כחלום יעוף זה עברני

(שנות ילדות, מאת מרדכי גבירטיג,
תרגם חיים בנציון, אילון ברניק)

הילדות

בלה נולדה בעיירה אוגוסטוב שבפולין בשנת 1918 (תרע"ח) להורים חנה (שנקראה גם אלטע ואלטקה - כינויים ביידיש) ושמואל. היו לה 4 אחים ואחיות: צבי, פריידלה, אליעזר ומרה. בבעלות משפחה היה מפעל גדול לסבון ושמנים. הם נחשבו למשפחה אמידה ואף החזיקו מכונית, דבר שהיה נדיר מאוד ובלתי מושג באותם שנים.

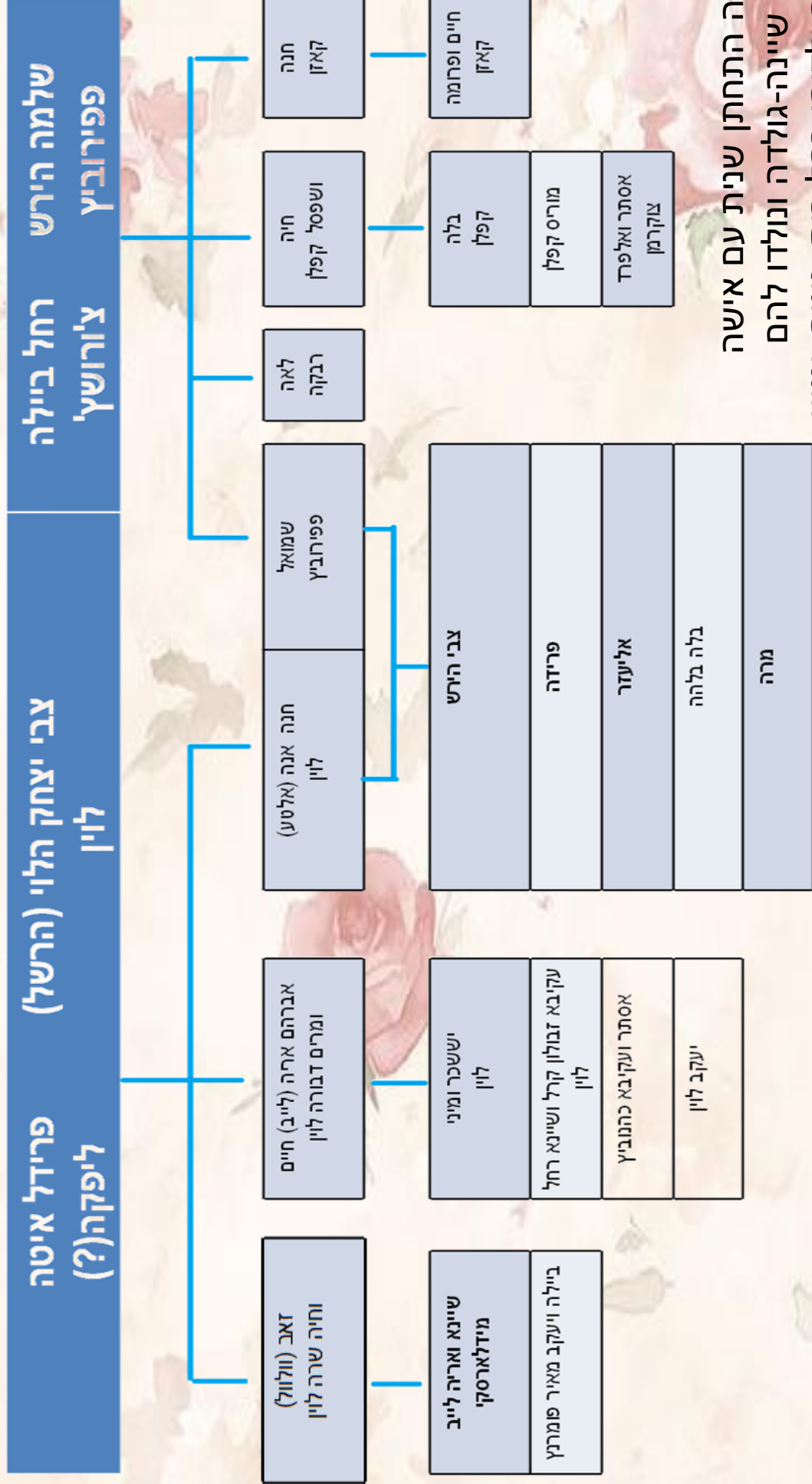
הבית של משפחת
פפירוביץ'
באטורגו 21, אוגוסטוב

מפעל הסבון שהיה
בבעלות המשפחה
באטורגו 26, אוגוסטוב

אילן יוחסין משפחות פפירוביץ – לוין

שלמה התחתן שנית עם אישה בשם שיינה-גולדה ונולדו להם שישה ילדים: רחל-רות, גוטה, ינטע, אירוויין-הרשל, לייקה- לורה ופול.

תמונות מהמשפחה

בתמונה לממעלה הסבא שלמה עם אשתו
השנייה שיינה גולדה וילדיהם משמאל:
יצחק, רחל-רות, ינטע ולייקה- לאורה

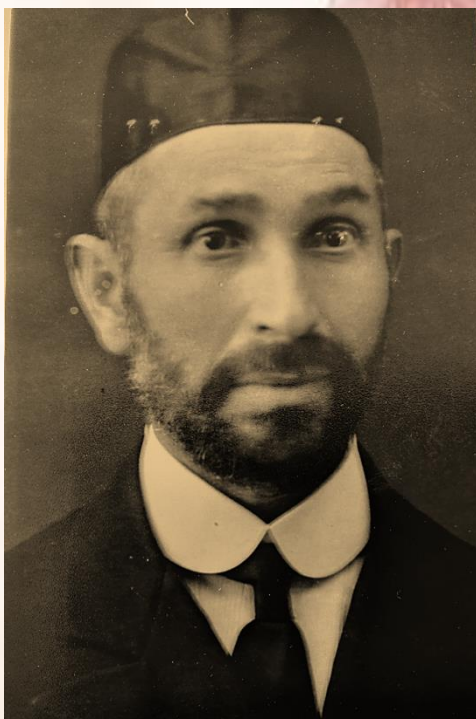
מימין פאול אחיהם
של רחל-רות, יצחק
ולייקה – לורה (חצי
אח של אביה של
בלה, שמואל)

שלמה הירש פפירוביץ,
סבא של בלה מצד אביה

במרכז חיה קפלן דודתה מצד אביה של בלה, משמאלה שלושת ילדיה: בלה, מוריס ואסתר (משמאל לימין) ומימינה: ילדיהם של שלמה ושיינה-גולדה (אשתו השנייה - חצי אחים של אביה של בלה): רחל, יצחק ולייקה (מימין לשמאל)

זאב (וולוול) לוין,
דודה של בלה,
אחי אמה, חנה.

על העיירה

העיירה אוגוסטוב (Augustów) היא עיר קטנה הקרובה לביאליסטוק, בירת פודלסיה שבצפון מזרח פולין. הקהילה היהודית בעיר הייתה קיימת עוד מהמאה ה-16. העיר הוקמה על צומת דרכים חשובה וכלכלתה התבססה במידה רבה על סחר. בקהילה היהודית כמו מוסדות חינוך, והתפתחו תנועות פוליטיות לאומיות. על אף שהיו באוגוסטוב גם תנועות ציוניות, התנועה המשמעותית ביותר בקרב הקהילה היהודית הייתה תנועת ה"בונד", שעל אף שתמכה בלאומיות יהודית התנגדה להקמת מדינה בארץ ישראל. גם פעילות ה"בונד" וגם הציונות לא היו חוקיות, והשלטונות אף אסרו כמה מפעיליהן.

העיירה אוגוסטוב

מלחמת העולם הראשונה והשלכותיה פגעו רבות בחיי
הקהילה היהודית באוגוסטוב. עם זאת, הקהילה הצליחה
להתאושש ולהשתקם, בעיקר בזכות תרומות של יהודים
מארצות אחרות. מבחינה כלכלית לא היו לקהילה
תנאים מתאימים כדי להשתקם לגמרי, אך הם כן חזרו
לקיים פעילות פוליטית מפותחת. בתקופה שבין
מלחמות העולם לכל מפלגה יהודית בפולין היה סניף
באוגוסטוב. במקום אף קמו בסוף שנות העשרים
סניפים של תנועות נוער ציוניות, כולל של תנועת בית"ר
בהם הייתה חברה בלה.

תנועת הנוער בית"ר

תנועת בית"ר (ברית הנוער העברי ע"ש יוסף טרומפלדור)
הייתה תנועת נוער שקשורה לתנועה הרוויזיוניסטית, זרם
בציונות שהושפע מהגותו של זאב ז'בוטינסקי ותמך
במאבק צבאי לצד מאבק מדיני במטרה להקים מדינה
יהודית. הרוויזיוניסטים תמכו ברעיון "ארץ ישראל
השלמה" – מדינה יהודית שכוללת את שתי גדות הירדן
ואת כל השטח שבינו לבין הים התיכון. ההגות
הרוויזיוניסטית תמכה בעלייה פעילה של יהודים לארץ
ישראל, גם ללא אישור מצד השלטונות הבריטים (כדוגמת
האנייה פאריטה, בה עלתה בלה לארץ). תנועת ביתר
הייתה תנועה ציונית מאוד ובמסגרתה החברים בה הוכנו
לעליה לארץ, הם חויבו לדבר עברית (מי שעבר על
ה"חוק" שילם לקופת הקרן הקיימת בקן), למדו היסטוריה
יהודית, עברו הכשרה צבאית וחקלאית וחיו בקומונה
בתנאי ניתוק מהמשפחות כדי להתרגל לחיים עצמאיים
לאחר העלייה.

הקן באוגוסטוב הוקם בשנת 1924, והוא הונהג על ידי
יחזקאל ברונשטיין עד 1938, אז הועברה ההנהגה לבלה,
שניהלה אותו עד שעלתה ארצה. אנשי תנועת בית"ר
באוגוסטוב היו מעורים בפעילויות תרבותיות וציוניות
אחרות בקהילה, והשתתפו במגביות שונות למען ארץ
ישראל. פעילות הקן פסקה במלחמת העולם השנייה.
כאשר ברית המועצות כבשה את אוגוסטוב, השלטונות
אסרו על כל פעילות ציונית וכל מי שנתפס מקיים
פעילות שכזאת נאסר. חלק מאנשי התנועה, ביניהם
בלה, עלו לארץ במסגרת העלייה "אף על פי" ועליות
נוספות שבהן לקחה חלק תנועת בית"ר. רק מיעוט קטן
מקרב אנשי התנועה שלא עלו ארצה ניצלו מהשואה.

עומדים מימין לשמאל: פנחס לב, א. וובוצקי, קנצ'וק, וו. שיינמר, י. דגני, מ. סטולאר, ר. פיינשטיין.
יושבים: מרדכי שרייבמן, צ. שידלובסקי, ו. וובוצקי, צ. ספירוביץ, דה. קפלן, א. לוזמן, ז. קאלשטיין.

חברי סניף "החלוץ"

שורה ראשונה למעלה (מימין לשמאל): צ. ספירוביץ, ח. גולדשטיין, י. לבני, מ. לוינזון, י. ...
ש. קוריזקי, ד. קפלן, ל. וייסברג, ב. חוסיצר, ח. ביאלובוצקי.
שורה שנייה: ס. ליפשיץ, י. בלכרסקי, גד זקליקובסקי, שושנה סטרווינסקי, מ. גוטמן, א. כהן.
שורה שלישית: ר. טשרמן, י. קסטין, א. מורווינסקי, י. גזיס, פניה ברגשטיין, ז. דילון, א. קאהן.

אוגוסטוב במלחמת העולם השנייה

ב-23 באוגוסט 1939, יום לאחר הגעתה של בלה לארץ, נחתם הסכם בין גרמניה לברית המועצות. על פי הסכם זה, על אוגוסטוב להיכלל בסוף ספטמבר בשטחה של ברית המועצות. בראשון בספטמבר הפציצו מטוסים גרמניים את תחנת הרכבת בעיר, אך מעבר לזאת לא התקיפו את העיר במשך שאר הזמן שנותר עד להעברתה לברית המועצות. לאחר חילופי השלטון, השלטון הסובייטי הלאים את כל הרכוש בעיר, כולל בתי העסק היהודיים, ואסר על פעילותן של המפלגות היהודיות.

הגירוש לגטו באוגוסטוב

שלטונות ברית המועצות עצרו מספר יהודים וביניהם
צבי אחיה הבכור של בלה.

צבי נאסר ב-12 באפריל 1940. הוא הואשם כאויב
הציבור בגלל היותו פעיל ציוני – היה פעיל בתנועת
"החלוץ" ובמועצת קק"ל – שסירב לקבל אזרחות
סובייטית. הוא נשפט ב-21 במאי 1941 ונידון ל-8 שנים
במחנה עבודת כפייה, שם מצא את מותו.
למרות הקשיים הרבים שנוצרו תחת השלטון הסובייטי,
בפני היהודים נפתחו הזדמנויות חדשות רבות, כמו
אפשרות ללמוד בכל מוסדות החינוך הסובייטים.

מועצת הק. ק. ל.

עומדים מימין לשמאל: י. חלופיצקי, בקנוביצקי, י. ייברייסקי, א. בורובסקי,
יושבים: צ. פסירוביץ, ה. קסלן, אבא רוזנפלד (מורשה), י. ברגשטיין, לייזר מרכוס, י. פלוצינסקי,
למטה: מרדכי אוסטרוב.

מצב זה השתנה כאשר גרמניה הנאצית פלשה לברית
המועצות. ב-22 ביוני 1941 פלש הצבא הגרמני לעיר
וכבש אותה, ללא התנגדות מצד הכוחות הסובייטים.
עוד באותו היום החלו הנאצים בהריגת היהודים בעיר,
וכמה ימים אחר כך הם החלו בהוצאות המוניות
להורג. עד סוף אוגוסט בערך אלף יהודים נרצחו על ידי
הנאצים. מעט אחר כך הוקם באזור גטו, שאליו הוכנסו
אלפיים יהודים, רובם נשים, ילדים או זקנים. ב-2
בנובמבר היהודים נשלחו מהגטו למחנה מעבר, בו מתו
רבים כתוצאה מהתנאים הקשים. בדצמבר 1942 נשלחו
חלק מהיהודים במחנה המעבר אל טרבלינקה, ובינואר
1943 נשלחו עוד כמה יהודים ממחנה המעבר אל
אשוויץ. כמעט כל הקהילה היהודית באוגוסטוב
ובתוכה משפחת פפירוביץ כולה נספתה בשואה.

הגטו באוגוסטוב

בית הקברות בגטו

העלייה לארץ

היה חלום, האם אחרון?
גלים בחוף הולמים-
בשוב השם שיבת ציון
היינו כחולמים!

(היינו כחולמים נתן אלתרמן)

ההעפלה

באותה התקופה יהודים עלו לארץ במסגרת עליה בלתי חוקית שנקראה ההעפלה. ההעפלה התגברה בעקבות החמרת מצבם של יהודי גרמניה לאחר עליית המפלגה הנאצית לשלטון והתגברות האנטישמיות באירופה. הבריטים הגבילו את מספר רישיונות העלייה (סרטיפיקטים) שניתנו. בעקבות כך החלה העלייה הבלתי-לגאלית. ההעפלה הייתה מצומצמת וחסרת ארגון מרכזי, והתנהלה בעיקר בשלושה נתיבים: תנועות הנוער היהודיות הציוניות, כגון "החלוצ" במזרח אירופה ואנשי ארגון "ההגנה" בארץ; "עליית אף על פי" בניהול אנשי התנועה הרוויזיוניסטית (אליה הייתה שייכת תנועת בית"ר) וגורמים פרטיים. בלה חלמה לעלות לארץ ישראל באניית מעפילים ואכן, היא הגשימה את חלומה. כשהייתה בת 21, עלתה בלה לארץ באנייה פאריטה.

סיפורה של הפאריטה

האוניה פאריטה הגיעה לארץ במסגרת עליית "אף על פי", שאורגנה על ידי התנועה הרוויזיוניסטית. פאריטה יצאה לדרך ב-12 ביולי 1939 מנמל קונסטנצה שבים השחור, כשעל סיפונה 857 מעפילים מארצות שונות באירופה. מסעה של פאריטה תוכנן להימשך כשבוע, אך נמשך 42 יום. הספינה אמורה הייתה לפגוש בדרך ספינות קלות שיפזרו את המעפילים בחשאי בחופי ארץ ישראל אך המפגש המתוכנן לא יצא לפועל. הם המתינו בנקודת המפגש ארבעה ימים עד שהאוכל והמים אזלו. לבסוף הספינה הפליגה לנמל אלכסנדריה בדרום טורקיה בתקווה ליצור קשר עם מרכז העלייה ולהצטייד באספקה.

אניית המעפילים פאריטה

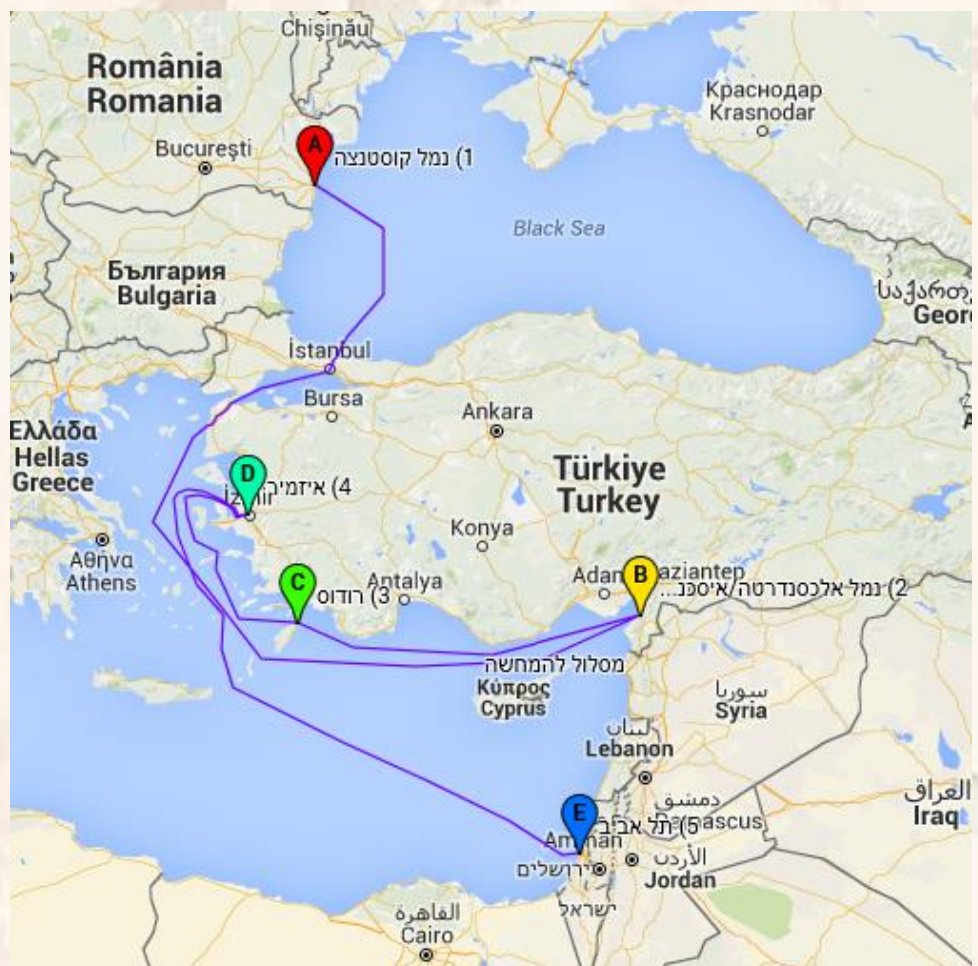
הנוסעים הצליחו לקנות מעט מזון ומים, אך שלטונות
הנמל הורו לספינה לעזוב מיד. ב-31 ליולי הגיעה
הספינה לרודוס. האי היה אז בשליטת איטליה וגם כאן
קיבלו הוראה מידית לעזוב. המעפילים סירבו, בדרישה
למזון ומים. תשועתם באה מנוסעי ספינת נופש שעגנה
בסמוך. ביוזמת אחת הנוסעות, יהודייה אמריקאית,
הועברו לפאריטה אבטיחים ובירה.
ב-2 באוגוסט השתלטו ספינות מלחמה איטלקיות על
הפאריטה, והכריחו את רב החובל לעזוב את הנמל.

ב-8 באוגוסט הגיעה פאריטה לנמל איזמיר ושוב נדרשו על ידי שלטונות טורקיה לעזוב את הנמל. המעפילים הרעבים והתשושים תבעו ממשטרת טורקיה ושלטונות הנמל לקבל מזון, מים ופחם לספינה. כשאלה התנו את מתן האספקה בדרישה ליציאת הספינה מהנמל, פתחו מאות המעפילים במאבק. קבוצה אחת התגודדה סביב כננת העוגן למנוע הרמתו. קבוצה שנייה הפגינה בצעקות ובהנפת שלטים בשפות רבות, לרבות בדרישה ללחם ומים. קבוצה אחרונה התארגנה לרדת בשחייה לחוף. לאחר משא ומתן שניהל נציג משרד ההעפלה שהגיע במטוס שכור למקום, התרצו שלטונות הנמל וכל האספקה הדרושה הועלתה לסיפון האנייה.

רשימת המקומות

- (1) נמל קוסטנצה
- (2) נמל אלכסנדרטה/איסכנדרון
- (3) רודוס
- (4) איזמיר
- (5) תל אביב

לאחר מסע מפרך וארוך ולאחר שנאשו מפגישה עם ספינות קלות, שהיו אמורות לפוגשם ולהוריד את המעפילים אל החוף, הורו מפקדי הספינה לרב החובל ולדימיר ניקולאייביץ' להפליג ישירות לחוף תל אביב. כשהתקרבו למים הטריטוריאליים של ארץ ישראל סירב רב החובל להמשיך בשל חששו מהבריטים. מפקדי הספינה כלאו אותו בחדרו והשיטו את הספינה בעזרת בוגרי בית הספר הימי של בית"ר.

הספינה, נושאת דגל כחול לבן, שטה במלוא כוח המנוע לחוף תל אביב אך עלתה על שרטון מול מלון "ריץ" (כיום אזור מלון "דן"). המעפילים הורדו לחוף ב-22 באוגוסט 1939, שבוע לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. בבוקר למחרת הגיעו לחוף רבבות מתושבי העיר לקבל את פני המעפילים במזון, שוקולד וסיגריות. הנוסעים הורדו על ידי הבריטים, רוכזו במלון "ריץ" ובקפה "סאבוי", ולאחר קבלת טיפול רפואי מאנשי מגן דוד אדום, הועברו למעצר במחנה הצבאי בסרפנד (צריפין). הנוסעים שהו עשרה ימים במעצר, ובסופם הורשו להיכנס בשערי הארץ.

במחנה המעצר התבצע רישום של שמות המעפילים.
בלה כתבה ששמה הוא ברטה פפירוביץ', שהיא
מתגוררת בגרמניה ושגילה הוא 23. ככל הנראה היא
בחרה למסור מידע לא מדויק כדי להעלות את סיכוייה
לעלות לארץ ולא לחזור לפולין - הבריטים לא החזירו
עולים מגרמניה שהייתה מדינה אויבת. נוסף על כך, הם
פחות חששו מעולים מבוגרים שיצטרפו למחתרות,
שמנו בעיקר צעירים. לאחר עשרה ימים בלה, יחד עם
שאר הנוסעים, אכן לא נשלחה לפולין אלא קיבלה
סרטיפיקט ושחררה לחיים חדשים בארץ ישראל.

תמונתה של
בלה שצולמה
במחנה המעצר
עם הכיתוב-
ברטה פפירוביץ

APPLICATION FOR AN ORDER OF DEPORTATION.

No. 162

- P.T.O.

18. Port or place of entry into Palestine... TEL-AVIV
19. Route followed (port of embarkation, name of ship, etc.)...
HAMBURG Germany
20. Details of passport (if available, it should be attached).....
21. Details of any other documents of identity.....
22. Description:—
- Age 23 Height 1.64 Build NORMAL Eyes Brown Nose NORMAL
(in centimetres)
- Mouth and teeth Perfect Hair L. DARK
- Moustache..... Beard..... Complexion.....
- Special marks, habits, peculiarities, deformities, etc., which may facilitate identification
- Usual dress
23. Date arrested... 22.8.39 24. Date sentenced.....
25. Description of offence, and section of Penal Code or Ordinance under which convicted
26. Sentence
27. Court by which tried, or other authority recommending deportation.....
28. Particulars of dependents, if any.....
29. Remarks, and list of attachments.....

Place

Date

Assistant Superintendent of Police.

DIVISION

Copy to:—

Commissioner of Migration & Statistics,
 Jerusalem.

החיים בארץ

הארץ הזאת
בשבילי היא שמחה
מהולה בדמעות.
היא תפילה חרישית.
היא חלום של דורות.
היא המיית שורשים
שצימחו צמרות.

(הארץ הזאת-דן אלמגור)

ראשית החיים בארץ

בלה התגוררה ברעננה אצל משפחתו של בן דודה צבי כהנוביץ', מרגע הגעתה לארץ במשך מספר חודשים, ולאחר מכן עברה לירושלים. על אף הגישות הפוליטיות המנוגדות בינה לבינם, המשפחה קיבלה את בלה בחום רב ונוצר קשר חזק מאוד, בעיקר בין בלה לבן דודה, שאתו היא הרבתה לשוחח. ארזה רון, בתו של צבי, שהייתה ילדה קטנה במהלך תקופת שהותה של בלה, מספרת שהזיכרון החזק ביותר שנצרב אצלה הוא שבלה הגיעה אליהם הישר מאניית המעפילים הצפופה עם ראש מלא בכינים עקב תנאי ההיגיינה המינימליים. היא זוכרת שאמה עזרה לבלה לטפל בהיגיינה הלקויה.

משפחת כהנוביץ רעננה. מימין צבי, אסתר והבנות ארזה (רון) ודבורה (הלפרין).

נוסף על כך, ארזה מספרת שבלה אהבה מאוד מתמטיקה וכך גם היא. הן בילו זמן רב יחד בו בלה הסבירה לה נושאים שונים, שאלה אותה שאלות ונהנתה לראות אותה פותרת תרגילים.

לאחר שבלה עברה לגור בירושלים היו בינה לבין המשפחה התכתבויות והיא באה לבקרם מספר פעמים. ארזה מספרת שאהבה מאוד את הביקורים של בלה.

לאחר עלייתה לארץ עברתה בלה את שמה לבלהה אך כנראה בפועל נשאר בשימוש שמה המקורי, בלה. היא חתמה בשם זה על מכתביה, ואף במודעות האבל שבישרו על פטירתה מופיע השם בלה.

תמונות של
ביתה של בלה
ברחוב צפניה 48

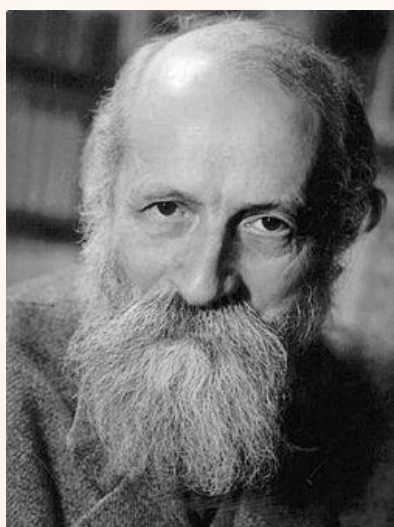
41

הלימודים בירושלים

לאחר שבלה עברה לירושלים, שם התגוררה בדירה שכורה ברחוב צפניה 48 שבשכונת גאולה, היא החלה ללמוד באוניברסיטה העברית בהר הצופים. בלה, שאהבה מאוד גם מתמטיקה וגם את המסורת היהודית, למדה קורסים במחשבת ישראל, פילוסופיה ומתמטיקה. לפרנסתה היא עבדה כספרנית בספריית האוניברסיטה.

בלה מילאה בארץ טפסים של המדור לחיפוש קרובים וכשהתגלה לה שלא נשאר אף שריד ממשפחתה, חרב עליה עולמה. בלה מצאה נחמה, גם אם קטנה ביותר, בהגות ביחס לשואה של מרטין בובר. מרטין בובר היה המורה שלה באוניברסיטה והמנחה בעבודת גמר

שכתבה.

מרטין בובר

הסוכנות היהודית לארץ-ישראל—המדור לחפוש קרובים
JEWISH AGENCY FOR PALESTINE — SEARCH BUREAU FOR MISSING RELATIVES

ירושלים, ת.ד. 92 P.O.B. JERUSALEM

חפוש קרובים בחוץ-לארץ
LOCATION OF RELATIVES ABROAD

שאלון מס' 2
 Questionnaire No. 2

(למלא בשני העתקים)
 (To be completed in duplicate)

הערות:
 (1) כתוב בכתב ברור (ברו או במכונה כתיבה).
 (2) התשובה תהיה רק אחרי שהיא תגיע אלינו מחוץ-לארץ.
 (1) Write in ink or by typewriter.
 (2) We can send you our reply only after we have received one ourselves.

תאריך.....

מס' סדורי.....

Samuel Papierewicz	(1) שם המבוקש(ת) בחוץ-לארץ (בעברית ובלועזית) (אם נשואה רשום גם את שמה הקודם) Name of person abroad to be located (Family name in latin capital letters) (If a married woman, state also maiden name)
Augustów	(2) נולד (שנה ומקום) Date and place of birth
Polska	(3) נתינות Nationality
20/11 - 1941 Suchowola pewnie Sokółka	(4) תאריך ומקום הקשר האחרון Date and place of last communication
Suchowola pewnie Sokółka u Chaima Dawidow	(5) הכתובת האחרונה והתאריך Last known address and date
Augustów, Skł. Batory. 27	(6) מקום מגורי לפני המלחמה Place of residence before the War
Fabryka mydła i preki. Huscewicz	(7) מקצוע Occupation or trade
זוג: Anna - Chana בנות: Fryda, Miriam בן: Hirsch, Eliezer	(8) פרטים על בני המשפחה הנלווים של המבוקש Details of family staying with the inquirer
	(9) פרטים נוספים Additional particulars
Bela Papierewicz	(10) שם המבקש(ת) בא"י (אם נשואה רשום גם את שמה הקודם) Name of person inquiring (If a married woman, state also maiden name)
Jamulimna, ul. Chabaszyn dom Zacharia	(11) כתובת מלאה Full Address
Augustów 1918	(12) נולד (שנה ומקום) Date and place of birth
Polska	(13) יחס הקרבה אל המבוקש Nature of relationship to the inquirer

הערות
 Remarks

תחילת המבקש			
FOR OFFICE USE ONLY		מס' התיק	לשמוש ושדור בלבד
פרטי הספול	חתימה ותאריך	הוראות המזכיר	
נכתב מכתב אל:			
תחילה ותאריך			
143.46	21	143.46	

1158

הסוכנות היהודית לארץ-ישראל - המדור לחפוש קרובים
 JEWISH AGENCY FOR PALESTINE - SEARCH BUREAU FOR MISSING RELATIVES
 ירושלים, ת.ד. 92 P.O.B. JERUSALEM

חפוש קרובים בחוץ-לארץ
 LOCATION OF RELATIVES ABROAD

שאלון מס' 2
 Questionnaire No. 2

(למלא בשני העתקים)
 (To be completed in duplicate)

הערות:
 (1) כתוב בכתב כרוז (ברז או במכונת כתיבה).
 (2) התשובה תתן רק אחרי שהיא תגיע אלינו מחוץ.
 (1) Write in ink or by typewriter.
 (2) We can send you our reply only after we have received one ourselves.

תאריך _____
 מס' סדורי _____

שם המבוקש(ת) בחוץ (בעברית ובלועזית) (אם נשואה רשום גם את שמה הקודם) Name of person abroad to be located (Family name in latin capital letters) (If a married woman, state also maiden name)	1 שם המבוקש(ת) בחוץ (בעברית ובלועזית) (אם נשואה רשום גם את שמה הקודם) Name of person abroad to be located (Family name in latin capital letters) (If a married woman, state also maiden name)
נולד (שנה ומקום) Date and place of birth	2 נולד (שנה ומקום) Date and place of birth
גחיות Nationality	3 גחיות Nationality
תאריך ומקום הקשר האחרון Date and place of last communication	4 תאריך ומקום הקשר האחרון Date and place of last communication
כתובת האחרונה והתאריך Last known address and date	5 כתובת האחרונה והתאריך Last known address and date
מקום מגורי לפני המלחמה Place of residence before the War	6 מקום מגורי לפני המלחמה Place of residence before the War
מקצוע Occupation or trade	7 מקצוע Occupation or trade
פרטים על בני המשפחה הנלווים של המבוקש Details of family staying with the inquired	8 פרטים על בני המשפחה הנלווים של המבוקש Details of family staying with the inquired
פרטים נוספים Additional particulars	9 פרטים נוספים Additional particulars
שם המבקש(ת) בא"י (אם נשואה רשום גם את שמה הקודם) Name of person inquiring (If a married woman, state also maiden name)	10 שם המבקש(ת) בא"י (אם נשואה רשום גם את שמה הקודם) Name of person inquiring (If a married woman, state also maiden name)
כתובת מלאה Full Address	11 כתובת מלאה Full Address
נולד (שנה ומקום) Date and place of birth	12 נולד (שנה ומקום) Date and place of birth
יחס הקירבה אל המבוקש Nature of relationship to the inquired	13 יחס הקירבה אל המבוקש Nature of relationship to the inquired

הערות
 Remarks

לשמוש מעודי בלבד
 מס' התיק _____
 FOR OFFICE USE ONLY

חתימה ותאריך	פרטי הספול	חתימה ותאריך	חתימה ותאריך
נכתב בכתב אל:	חתימה ותאריך	נכתב בכתב אל:	חתימה ותאריך
143.462	143.462	143.462	143.462

מסמך חיפוש קרובים שמילאה עבור משפחת מידלרסקי במרץ 1946

הסוכנות היהודית לארץ-ישראל—המדור לחפוש קרובים
JEWISH AGENCY FOR PALESTINE – SEARCH BUREAU FOR MISSING RELATIVES

ירושלים, ת.ד. 92 P.O.B. JERUSALEM

חפוש קרובים בחוץ-לארץ
LOCATION OF RELATIVES ABROAD

שאלון מס' 2
Questionnaire No. 2

(למלא בשני העתקים)
(To be completed in duplicate)

תאריך

מס' סדורי

Notes:

- הערות:
(1) כותב בכתב ברור (בריו או במכונה כתיבה).
(2) תשובה נתון רק אחרי שהיא תגיע אלינו מחוץ.
(1) Write in ink or by typewriter.
(2) We can send you our reply only after we have received one ourselves.

Chana Hytudzanski ✓	(1) שם המבוקשת (בחול) (בעברית ובלועזית) (אם נשואה רשום גם את שמה הקודם) Name of person abroad to be located (Family name in latin capital letters) (If a married woman, state also maiden name)
Sabin puv. Sokotka	(2) נולד (שנה ומקום) Date and place of birth
Poleka	(3) נתינות Nationality
Buchawola 1941	(4) תאריך ומקום הקשר האחרון Date and place of last communication
Buchawola k. Grodna pauka Sokotka	(5) הכתובת האחרונה והתאריך Last known address and date
	(6) מקום מגורי לפני המלחמה Place of residence before the War
Kupiec	(7) מקצוע Occupation or trade
Chana syn: Lecha k corki: Chaja, Friedla, Taibla corka Taibla podana wojny byta u ci. By. Truskaw u. Wlaskowice 36	(8) פרטים על בני המשפחה הנלווים של המבוקש Details of family staying with the inquirer
	(9) פרטים נוספים Additional particulars
Bela Tapicrowicz	(10) שם המבקש (ח) בא"י (אם נשואה רשום גם את שמה הקודם) Name of person inquiring (If a married woman, state also maiden name)
Jerusalem ul. Chabaryan Dom Zacharia	(11) כתובת מלאה Full Address
Muzastow 1918	(12) נולד (שנה ומקום) Date and place of birth
Kuryanka	(13) יחס הקירבה אל המבוקש Nature of relationship to the inquirer

חתימת המבקש
חתימת המבקש
הערות
Remarks

FOR OFFICE USE ONLY	מס' התיק	לשמוע משור' בלבד
פרטי הספול	חתימה ותאריך	הוראות המזכיר
חתימה ותאריך	נכתב מכתב אל:	
14.5.46	אמל, פנימל	

מסמך חיפוש קרובים על שם ווילודנסקי שמילאה בלה במרץ 1946

הסוכנות היהודית לארץ ישראל — המדור לחיפוש קרובים

מלפון 4671

י ר ו ש ל י ם

ת.ד. 92

לכ' מר(ת) בלה פאפארוביץ

מס' התיק 35331 / 062/

בית זכריה

מס' הרשימה 19 / 062120

רח' החבשים

ירושלים

ירושלים, 4.2.47

א. (ג.) נ.

הנדון: Wyludzanski, Papierowicz
Mydlarski

את שאלונך מיום... בנדון הנ"ל העברנו

בשעתו לבא כחנו ב פולין

הקעת קבלנו את התשובה הבאה: מצטערים להודיע
שזואנשים הנ"ל לא נמצאו על ידם.

Wyludzanski Chana, Suchowola

" Icchok

" Chaja

" Freidla

" Tauba

Papierowicz Hirs, Suchowala

" Eliezer

" Fryda

" Mera

" Chana-Anna

Mydlarski Leon, Grajewo

" Sonia

" Chawa

" Zawel

בכבוד רב.

המדור לחפוש קרובים

מופס 40 — 1000 — 8.46

בתמונה סוניה שיינה
מידלרסקי, בת דודתה של
בלה מצד אמה לבית לוין,
יחד עם בעלה אריה לאון
וילדיה חוה וזאוול התאומים,
אשר ניספו כולם.

החיפוש אחר צבי

צ.י.

סוג	כרטיס עולה	מספר	2/2629
שם הנדרש	פרידלנד	ארץ	אוסטריה
מקצוע		עיר	מאנשטאט
שם הדורש	פרידלנד	כתבתו	א'א
יחס הקרבה			
הבקשה מיום:	26.10.41	הגיל	
מכתב מיום:			
הערות:			

הארכיב הכללי של הסוכנות היהודית לא"י ירושלים
מחלקת העליה

סופס 03254/8 - 1000 - 7/41

לעליה

3629/ו

כ"ד מרחשון תש"ב
14.11.41

לכבוד
הגב' ב. פפירוביץ,
רח' אחד העם 98, ק.א.
חל-אביב

ג.ג.

בקשר למכתבה מיום 26/10 ת"ז
לה' י. גרינבוים בנוגע לעליית אחיך
צבי פפירוביץ מרוסיה אנו מודיעים,
שאנו מנחלים בעת מו"ת על אפשרות
לשלוח דשיונות עליה לרוסיה.

נוכל לדון בבקשה בענין הנ"ל
בשעה שחיה אפשרות לכך.

בכבוד רב

ל. 10

מזכיר מחלקת העליה

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת העליה.

ירושלים, ב' שבט תש"ב (20.1.42)
מס' התיק: 3629/פ

לכבוד

הגב' ב. פפירוביץ,
רח' אחד-העם 98,
תל-אביב.

א.נ.

הנדון: עליית קרובו (יו) מרוסיה. פפירוביץ צבי

בקשר עם בקשתו בנוגע לאסור רשיון-עליה לקרובו (יו)
הנמצא (יה) ברוסיה, אנו מיעצים לכת' לסור ולשכחנו ב. תל-אביב.
יח' מחלקת עליה 59; לשם בירור הענין.

בכבוד רב,

מזכיר מח' העליה

211/פ/א/884

י' שבט תש"ב
(28.1.42)

3629/פ 1242
20.1.1942

א ל - מחלקת העליה
ירושלים
סאח - לשכת העליה,
תל-אביב

הנדרון: פפירוביץ צבי (פ/3629).

הגב' ב. פפירוביץ פנתה
אלינו עם מבחכם מיום 20 לח' בנידון
הנ"ל.

כפי שביררנו הסדובר
הוא על אחיה, כבן 35, פליט פולין,
הנמצא לפי השערה ברוסיה. פרטים
ובחזרה אינם ידועים לה.

לא יכולנו, איפוא, לקבל
מסנה בקשה.

ליריעהכם.

י.י.

בי/שב

סמל הסוכנות
היהודית

הגלויה נכתבה ע"י בן דוד של בלה - אברהם יצחק לינצברג משצ'וצין
 עיירה ליד ביאליסטוק, והוא פנה בשנת 1944 לסוכנות היהודית בא"י
 בבקשה למצוא את בלה

אחרי צמיח - נבציה 31/5

31/5 יציה נבציה.

באב 20 יואר

שגרת החיים

לאורך תקופת שהותה בארץ שלחה בלה מכתבים לבת דודה מצד אמה, בלה פומרנץ לבית לוין, שהתגוררה באמריקה. במכתבים היא סיפרה על חוויותיה בארץ, על הקשיים עם בעלי הדירות ששכרה ועל הגעגועים למשפחתה שנספתה. היא גם ביקשה תמונות שלהם מאחר שאפילו שביבי זיכרון אלו לא נשארו לה.

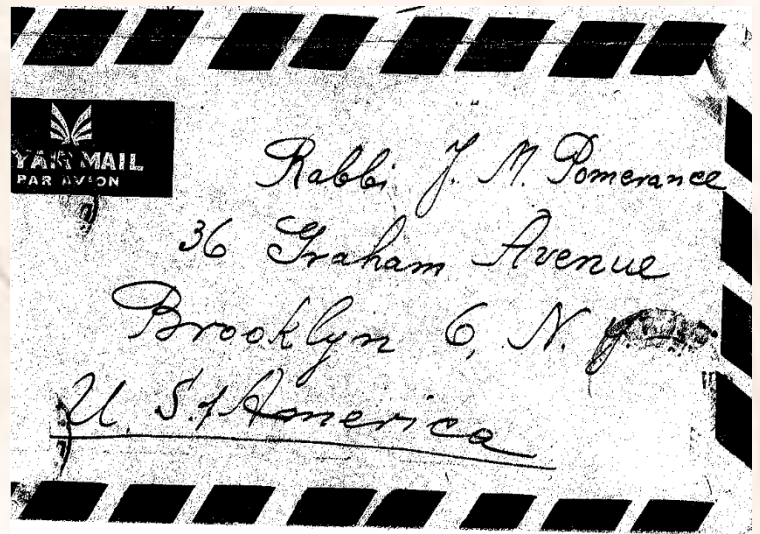
במהלך לימודיה באוניברסיטה פגשה בלה את אריה זבלודובסקי, סטודנט להיסטוריה. גם אריה עלה לארץ מפולין ואף התגורר קרוב יחסית למשפחתה של בלה, אולם הם נפגשו רק בארץ. בלה ואריה התאהבו, ולאחר שהוצע לאריה לנסוע לארצות הברית ולערוך שם מחקר הם החליטו להתחתן והתכוונו למעבר. במכתביה האחרונים בלה מספרת על תכניותיה להתחתן (באחד המכתבים הוסיף גם אריה מספר שורות). לכל מכתב צירפה בלה פרח מיובש מפרחי הארץ.

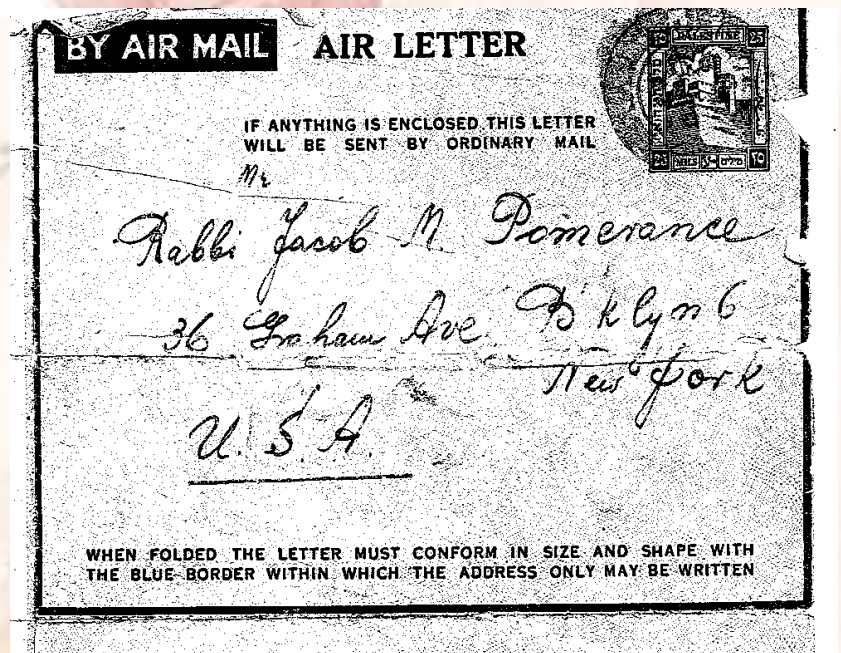
ארוסה של בלה - אריה

המכתבים של בלה

שלושה מכתבים שנשמרו מתוך המכתבים שבלה כתבה לקרוביה באמריקה, בהם מסופר על חייה החדשים בארץ. המכתבים נכתבו בידיש ותורגמו על ידי מיכל (בתה של בלה) פומרנץ לבית לוין, בת דודה של בלה)

אין
הוא אינו יכול
לכתוב
ישראל
Erez Israel

שלום, רחמי עלי: תשובה נכונה, בן ישיבה
15/15. 1947

[illegible]

פאלאנאס, דער דעבאטירער, האט דאס

م. س. ١٣١٠

Plot, Gals

[illegible]

[illegible]

לבית דודתי האהובה והיקרה בלצ'ה יחד עם בעלך היקר והילדים
היקרים, שתהיו כולכם בריאים.

מזה זמן רב לא כתבתי אליכם. אמנם עוד לא קבלתי מכם תשובה
למכתבי האחרון. אני גם נשארת חייבת תשובה לכם ותודה על החבילה
של חפצים ששלחתם ושקבלתי בינתיים. לא שלחתי מיד אישור על
קבלת החבילה, כי היה לי בלבול מוח עקב חיפוש מקום דיור. בעלת
הבית שלי בקשה ממני לפנות את דירתה. כעת אני מתגוררת בבית
התלמידים [פנימייה?] עם עוד סטודנטית, בחורה טובה מאד, ואנו
מסתדרות יפה בינינו, ולי נעים עתה הרבה יותר. זה קצת רחוק. חייבים
לנסוע מהעיר באוטובוס, אולם הסידור נעים מאד. הכי חשוב: יש לנו
שם שתי מיטות, ארון, שולחן, וכסאות, ולא נאלצתי להוציא כסף על
ריהוט. נא לשלוח מכתבים אלי לפי כתובת זו של האוניברסיטה:
בלה פפירוביץ, האוניברסיטה העברית על הר הצופים,

ירושלים, ארץ ישראל

משפחת הרב יעקב מאיר פומרנץ
ורעייתו בלה עם ילדיהם.
עומדים: אהרון דב ורייכל
יושבות מימין: ולה ומיכלה.

בני דודיי היקרים, אני מודה לכם מקרב לב על הטרחה והרצון הטוב. חלק מהחפצים לקחתי לצרכיי, חלק מסרתי לעניים, וחלק נוסף נשאר לי לפעם אחרת, כי כעת איני עדיין זקוקה לו. תודה לא-ל, יש לי מה ללבוש, ואני עכשיו מרגישה הרבה יותר טוב. יש לי עדיין כאבים, אולם הרבה פחות ממה שהיו לי לפני כן. ועתה, עם בוא הקיץ, אני מאמינה שהכול יחלוף כליל.

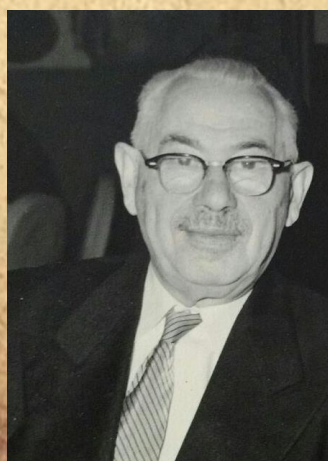
לפסח הגיע החתן [כלומר, הארוס]. היו לו שבועיים חופש. ייתכן מאוד שבקיץ, בערך בעוד ארבעה חודשים, נתחתן. זה תלוי בעבודתו. אם הוא יישאר בעבודתו הנוכחית בחיפה לשנה שנייה, אזי גם אני אעבור לגור בחיפה. ואם הוא לא יישאר שם, ייאלץ לחפש עבודה במקום אחר, ואז איני יודעת מה שיהיה, כי בהעדר מקום קבוע לא נוכל לסדר את העניינים. אני מאמינה שהוא כן יישאר שם. בכל אופן עוד אכתוב לכם בנידון, ביתר דיוק.

למה אתם כותבים אלי כה מעט? איך אתם חיים, איך אתם מרגישים מבחינה בריאותית? מה שלום הרב ר' יעקב מאיר והילדים היקרים? האחיינן של ר' יעקב נהיה במזל אבא של בן יפה ומוצלח. הם אנשים מאד חביבים. דומני שאבקר אצלם בעוד כשבועיים ואשהה שם ליום.

בני דודיי היקרים, בקשה לי אליכם. נא לברר מהרב יששכר [לוינ, הרב של טרנטון, ניו ג'רסי, ובן דוד של בלה] את הכתובת של בן דודי, כלומר החתן של דודנו יעקב [ז.ל. ?] (אלטר לעוינ). שמו הוא קאפעלמאן. הוא עורך דין. אני זקוקה למידע זה באופן דחוף. אני רוצה להזכירכם שוב לטרוח בעניין זה אצל משפחתנו. אולי אצל נוסבויס או אצל יששכר ימצאו תמונות של בני משפחתי הכי קרובים. אני מבקשת מכם מאד, אנא עשו לי הטובה הזאת. אין לי מהם שום מזכרת.

אני מאמינה שתמלאו את בקשתי ותענו לי מיד. אני מאחלת לכם כל טוב ודורשת בלבביות בשלומכם, בשלום בעלך היקר. ושלום הילדים היקרים.

שלום רב (חתימה של בלה)

הרב יששכר לוינ,
בן דודה של בלה

לבני הדודים היקרים שלי משפחת פאמערמאן

שלום רב לכם!

בת דודתי היקרה בעלצ'ו. את מכתבכם היקר אלי מה25 באפריל קבלתי באיחור מה, היות ואני נמצאת עתה במקום אחר. איני גרה כבר שם. כעת אני מתגוררת בבית אקדמי [פנימיה?] בחדר לשניים.

לאחר שקבלתי את מכתבכם החלטתי לנסוע במיוחד לרמת גן כדי לבקר את האחיינים שלכם. ביום שני, לאחר סיום העבודה, נסעתי ועקב עוצר דרכים לא הצלחתי להגיע לרמת גן. ביום שלשי לפנות בוקר נסעתי אליהם ובשמונה בבוקר חזרתי לירושלים. יש להם, בלי עין רעה, בן יפה וקורן. הוא ילד טוב. מינה מרגישה טוב, ב"ה. לפי דעתי היא יותר יפה מבנימין. היא מאד עדינה ואינטליגנטית, אמא טובה, ורעה מסורה. הם קבלו אותי יפה. אין לכם, יקיריי, מה לדאוג. הם ב"ה בריאים, ושמחים עם בנם יקירם.

גם אחיותיו ובני משפחותיהן בריאים. הם מתייצבים ועובדים לפרנסתם.

אצלי, גם כן, אין חדשות מיוחדות. החיים זורמים כפי שהיו. המצב בארץ מתוח, ובפרט בירושלים. כאן בערבים הכול מת. אין יוצאים לרחוב מאוחר, אפילו כשאין כאן עוצר. היו מקרים אשר סתם ירו ביהודים, והודיעו שנורו בזמן שברחו, בדיוק כפי שהנאצים של היטלר היו מודיעים. בכלל כל השיטות שלהם נגד היישוב דומות בדיוק לאלה של הנאצים. כך לפני בערך שבועיים נורה למות אבא של עשרה ילדים קטנים. המצב היהודי שלנו הוא יותר מקשה, ועד מתי? היישוב סובל הכול – הם לא ישברו אותנו. הם ישברו קודם את ראשיהם הם.

על עצמי כבר כתבתי אליכם בפרוט במכתבי הקודם, ואני מאמינה שקבלתם אותו. לשבת היה אצלי החתן [הארוס] שלי, והוא הוסיף במכתבי אליכם כמה מלים. אנו חושבים להתחתן בסוף הקיץ.

[ייתכן שהיה המשך למכתב שלא נשמר.]

לבני הדודים שלי האהובים והיקרים, משפחת פאמערנאן שלום
וברכה!

אני מבקשת מכם סליחה רבה על אי-זריזותי. קבלתי מכם מכתב
אחרי ראש השנה דרך האחין שלכם [בנימין] דומברובסקי. אני מודה
לכם מאד על איחוליכם לשנה טובה. אני הייתי אז, ואני עדיין, מאד
עסוקה בלימודיי. ומלבד זה יש לי בלבול מוח בנוגע לחדרי. אני
שכרתי את חדרי לפני בערך חמשה חודשים מידי המנהל
[אדמיניסטרטור] של הבית – וכך הוא נהג עם כל יתר השכנים
בזמנו. אולם שאר השכנים גרים כאן עוד מלפני המלחמה. כשנודע
לבעל הבית לאחר כששה שבועות שנמצאת שכנה חדשה, כעס על
המנהל כי הלה השכיר לי בלי לגבות דמי תיווך [ספסרות] והוא פיטר
אותו ולא קיבל ממני דמי שכירות ודורש שאני אעזוב. אני הוצאתי
כסף על הדירה כי השכנים הקודמים העבירו לי את החדר אחרי
ששילמתי להם £ 50. שאלתי עורך דין והוא אמר שאין לי כלל ממה
לפחד, כי הוא אינו יכול לעשות לי כלום. לפיכך החלטנו אני ואריה,
להמתין עוד קצת עד שכל העניין עם החדר יסודר. בינתיים דחינו
את נישואינו. אני מאמינה שהעניין יסודר בקרוב. בכל אופן אני
איידע אתכם בפרוטרוט על הכול. בחיים שום דבר אינו בא בקלות.
מילא, אני תפילה להקב"ה שהכל יסתיים באופן טוב.

אני מאמינה שאריה עוד מעט יגיע כי בדרך כלל יוצא לנו להיפגש רק בימי ששי ובשבתות. בשאר הימים לא, כי משעה שש בערב אסור לצאת מהבית, ואני עוד עובדת אחר הצהרים. הוא גם יוסיף למכתב זה כמה מלים.

עכשיו אני רוצה למסור לכם מידע על מה שאריה מתכנן לעשות, כלומר: היות ואריה סיים את לימודיו בשנת 1940, דהיינו בזמן המלחמה, לא התאפשר לו, לאור המצב אז, להתקדם בלימודיו. עכשיו הוא מתכונן לנסוע לשנתיים לאמריקה לעשות שם עבודת מחקר. איני יודעת מתי זה יתבצע, ואם יוכל בכלל להוציא את זה לפועל. בכל אופן, זה לא ישפיע על החלטתנו להתחתן בקרוב. זה הכול בקשר אלינו.

מה שלום הילדים? איך אתם מרגישים מבחינת בריאות? נא לענות לי מיידית.

כל טוב, דרישת שלום לבבית

שלום רב, בלה

[הארוס, אריה זבלודובסקי הוסיף את השורות הבאות:]

לשאר בשרי הרה"ג ר' י.מ. פומרנץ שליט"א ובני ביתו.

אליבא דאמת, מעטות הן החדשות שבאמתחתי כי בלה מסרה לו בודאי פרטי פרטים על תכניותינו לעתיד הקרוב ביותר.

אשתמש בהזדמנות זו לצרף את ברכתי הלבבית לו ולבני ביתו שלכם בהוקרה, אריה [חתימת שם משפחתו]

פעילות צבאית

בלה מופיעה ברשימות השמיות של לוחמות ארגון האצ"ל וחללי חטיבת עציוני של ארגון ההגנה. כפי הנראה, בלה הייתה חברה בארגון האצ"ל שעמדותיו הפוליטיות דמו להשקפותיה שלה. במקביל היא נחשבה כחלק מארגון ההגנה מכיוון שהתלוותה לשיירות לירושלים כנושאת נשק, דבר שרוכז ונוהל על ידי הארגון.

האצ"ל וההגנה

ארגון האצ"ל (ראשי תיבות של הארגון הצבאי הלאומי בארץ ישראל) היה מחתרת צבאית יהודית, שנוסדה בירושלים בשנת 1931. הארגון הוקם על ידי מפקדים שפרשו מארגון "ההגנה" בדרישה לפעולה נחרצת נגד התוקפנות הערבית של אותם ימים. במשך השנים, מרבית אנשי הארגון היו צעירים מתנועת בית"ר. מטעמי חשאיות לא נהגו לקרוא לארגון בשמו כי אם "ההגנה" או "המעמד". אנשי הארגון הצטרפו לצה"ל עם הקמתו.

ארגון ההגנה היה הארגון הצבאי הגדול והמרכזי של היישוב היהודי והתנועה הציונית בארץ ישראל בתקופת המנדט הבריטי והיווה למעשה את התשתית להקמת צבא ההגנה לישראל עם הקמת המדינה.

הארגון הוקם ב-1920 ופעל עד להקמת המדינה, אז הוא הפך לצבא רשמי – צה"ל.

לאחר הקמת המדינה, כמו כל חללי המאבק
להקמת מדינת ישראל, קיבלה בלה אזרחות כבוד.
השם שלה מופיע ב"רשימה שמית של לוחמות
האצ"ל" מאת יהודה לפידות (מאגר
המידע "דעת" שליד מכללת הרצוג), ובעוד מאגרי
מידע, כמו "יד לבנים".

סיפור נפילתה

יש כוכבים שאורם מגיע ארצה
רק כאשר הם עצמם אבדו ואינם.
יש אנשים שזיו זכרם מאיר
כאשר הם עצמם אינם יותר בתוכנו.
אורות אלו המבהיקים בחשכת
הליל-
הם הם שמראים לאדם את הדרך.."
(חנה סנש)

רקע היסטורי

עם פרוץ מלחמת העצמאות, פעולות איבה רבות מצד כפרים ערבים כווננו כנגד התחבורה היהודית ברחבי הארץ. דבר זה הקשה במיוחד את התחבורה אל אתרים מבודדים, שהיו מחוברים למרכז היישוב היהודי באמצעות דרך גישה יחידה, העוברת בשטח עוין וניתנת לחסימה. ירושלים הייתה היישוב המבודד הגדול ביותר (כ-100,000 תושבים יהודים). על כן, באותה התקופה עלו להר הצופים בשיירות.

רכב משוריין

מערך הגנה זה פעל בין החודשים נובמבר 1947 עד
לאפריל 1948, וכלל נסיעה בכלי רכב משוריינים
בליווי נושאי נשק. בהגנת ואבטחת השיירות לקחו
חלק לוחמי הפלמ"ח וההגנה, נהגים בשכר ומתנדבים
מן היישוב היהודי. בגלל המצב הביטחוני הקשה
והסכנות הרבות בדרך חויבו כל עובדי האוניברסיטה
מתחת לגיל חמישים להתגייס להגנה (המחתרת
המרכזית שפעלה בישוב היהודי באותה התקופה)
ולקחת חלק בתורנות שמירה וליווי. בלה הייתה
אחת מנושאי הנשק על אף שהשתייכה לתנועת
האצ"ל.

יום נפילתה

ב-31 בדצמבר 1947, י"ח בטבת תש"ח, בלה יצאה מהר הצופים בשיירה יחד עם קבוצת עובדים וסטודנטים, פועלי "סולל בונה", ואנשים נוספים שעבדו בעיר. כאשר השיירה הגיעה לסיבוב ליד שיח ג'ראח היא הותקפה משני צדדי הכביש. כוחות המשטרה הבריטית שהיו באזור בחרו שלא להתערב על אף קריאות הנוסעים לעזרה. כאשר הנהג נפצע, החליף אותו בחור יהודי מאנגליה בשם זוסמן שהיה על האוטובוס. לפתע נשמעו יריות מתוך האוטובוס. היה זה הרב שלמה קוק (לעתיד הרב הראשי של רחובות) שגם הוא נשא נשק מטעם ההגנה. בעזרת אקדחו בלבד הוא הבריח את התוקפים. מספר נוסעים נפצעו מהיריות, בלה נהרגה.

הופסק הקשר הסדיר עם הר הצופים

הקשר עם העמדה היהודית הקיצונית ב-
עברה השני של ירושלים — הר הצופים עם
מתקני האוניברסיטה ביה"ח הדסה שועליו —
נותק אף הוא לאחר ההתקפה הרצונית על
שיירת עובדים ותלמידים בה נרצחה בלה
פפירוביץ הי"ד ונפצעו 6 אחרים.
הלמודים באוניברסיטה הופסקו עד שהכנר-
פיה המתבצרת בשכונת שיק גרזן ובבתי
נאשאיבי תסולק. בינתיים, רק עובדי ביה"ח
„הדסה“ יוסעו באוטובוס המשוויין שקבעה
הנהלת „המקשר“ לקו זה.

כותרת מתוך עיתון המשקיף 2.1.1948

באדיבות הארכיון הציוני,
מתוך אוסף הכרוזים
(KRU\18887).

באדיבות הארכיון הציוני,
מתוך אוסף הכרוזים
(KRU\18916)

באדיבות הארכיון
הציוני, מתוך אוסף
הכרוזים (KRU\19044).

מודעות האבל מתוך הארכיון הציוני

National Library of Israel

Hamashkif - המשקיף, 01.01.1948, page 4

שוב יריות על עובדים רפואיים בדרך מהר-הצופים - אשה נהרגה

בלה פפירוביץ, בת 28, מרח' צפניה 48. האוטובוס השני שנסע בעקבות המכונית הראשונה נפגע אף הוא במטר כדורים ושתיים מן הנוסעות, רות זליגסון ונעמי זרחי, אף הן מעוכדות "הדסה", נפצעו. האוטובוס הבי' אן לביה"ח "ביקור חולים". מצבן אינו קשה.

יריות על אוטובוסים

יריות נורו על האוטובוסים 7 ו-8, ממקור חיים ומתלפיות, אתמול ב-7.50 בבוקר, ב-שעה שעברו בשכ' בקעה העליונה, ליד מחנה אלנבי.

באוטובוס מספר 7 נפגע צעיר בכדור ששרט את לחיו, והוגשה לו עזרה ראשונה באוטובוס. במכונית השניה התעלפה אשה מרוב פחד.

שני האוטובוסים המשיכו בדרכם והגיעו העירה.

חומת המסגד של שיין ג'רח, החולשת על כל סביבת שמעון הצדיק, שימשה אתמול שוב מחסה למרצחים ערביים שהמטירו אש על אוטובוסים חוזרים מביה"ח "הדסה" עם רופאים ואחיות.

3 אוטובוסים שחזרו ב-4.30 אחה"צ מהר הצופים העירה, נתקלו באש רצחנית ממכונית יריה. נהג המכונית הראשונה, דוב מזרחי, נפצע קשה, אולם הצליח להסיע את מכוניתו. שארבעה מנוסעיה נפצעו, ולהוציאה מטוח היריות. המכונית הובאה לתחנת העזרה הראשונה ברח' הסולל.

הרוגה ופצועים

בלה פפירוביץ, מעובדות "הדסה", שנפצעה קשה בתוה ובראשה - מתה תוך רגעים ספורים. מצבם של שלוש הפצועים האחרים אלה רותגר, ברוך ליפשיץ ויצחק פירקו - אינו חמור.

הנצחה

החול יזכור את הגלים אבל לקצף
אין זוכר
זולת ההם אשר עברו עם רוח לילה
מאחר
מזכרונם הוא לעולם לא ימחה.

הכל ישוב אל המצולות זולת הקצף
הלבן.
נרות הלילה דעכו. הידידות האהבה
הנעורים שבאו פתע אל סופם

(נתן יונתן)

קברה של בלה

הכיתוב על הקבר:

פ"נ העלמה בלה בת ר' שמואל פפרוביץ הי"ד

מעיר אווסטאוי

הייתה השריד האחרון ממשפחתה הענפה שנרצחה

ע"י הנאצים ימ"ש.

כבר הכינה עצמה לחתונתה

נרצחה על ידי רוצחים ערבים ביום י"ח בטבת תש"ח

תמונה ממקום הקבר בהר הזיתים

בעוד כשה וחצי תימלאנה שבצים שנה מהיום
המר בו נקטעו חייה של בת דודת אמי, בלה
פירוביץ ע"ה הי"ד. היא הניעה ארצה כשבוע
לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה באוניית
המעפילים "פריטה", ולאחר המלחמה נתקברה
שהיא לבד שרדה מכל בני משפחתה הצנפה
והמפוארת של חובבי ציון. באוטובוס שהיא
ליוותה מהר הצופים הצירה בי"ח טבת תש"ח
(31 בדצמבר 1947) מצאה את מותה. בלה,
שהצליחה להימלט כמעט ברצח האחרון מסיני
הזורר הנאצי, נפלה קרבן ליריות של צלפים
ערביים. היא עמדה אל להינשא בקרוב לבחיר
לה, אריה זבלודובסקי, ולבנות, במקום ביתה
ההרוס, בית נאמן בישראל שיצמוד לעד.

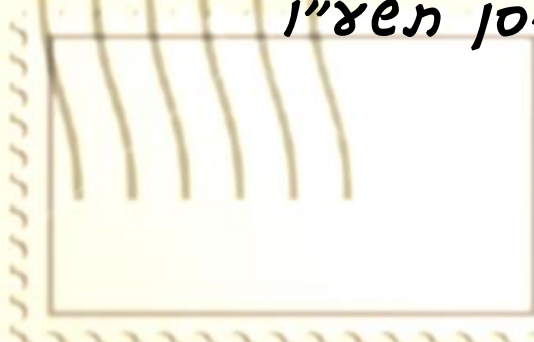

לכרה של בלה מלווה אותי מילדותי ועד עצם
היום הלה, ומדי פעם התעורר בי הדחף להנציח
את לכרה על ידי איסוף מידע על חייה. הסיוע
למפעל ההנצחה הניע מכיוונים שונים, ולצתי
ממקורות בלתי צפויים, כאילו מקריים למארי.
בלי לפרט את כולם, אלכיר לשה את
קרובותי: שולמית טוב ע"ה, ותהל"א דבורה
סטולמן, דבורה הלפרין, וארלה רון; מנהל
ארכיון האוניברסיטה העברית, עופר צמח; ירון
אנוש ומאי אוהיון מהמדור לחיפוש קרובים
בקול ישראל, ועקבותיהם מנחם שטיינברג
ופנינה שמיילוביץ; ואמירה שטרן, מנהלת
הארכיון של מכון ליבוביטסקי, אשר בכותחה
תיק על בלה, סללה את הדרכ להמשך מפעל
ההנצחה.

ההמשק בא על ידי הקבוצה הנפלאה "לחת
פנים לנופלים", והאלבום הזה הוא פרי אחד
ממאמציה. ברצוני להודות במיוחד לדורית
פרי, שהתמסרה בנחישות למבצע ההנצחה,
ואילתה, יחד עם צוות החוקרים המתנדבים
שליסה - כולל סטיבן אלייזר ומרק הלפרין,
מומחה ידוע לאנאלוגיה מארה"ב - פרטים
רבים מעבר למצופה. תודתי העמוקה לכל
אלה אשר השקיעו זמן ומרץ בחיבור הנוכחי,
ושעזרו לחלץ ממהומה הנשייה את בלה, אשר
במותה ציוותה לנו את החיים בארצנו.

מיכל פומרנץ-סלונים

ניסן תשע"ו

פרויקט "לתת פנים לנופלים"

פרויקט "לתת פנים לנופלים" הוקם בשנת 2012 על ידי דורית פרי ואורי שגיא מתנדבים - חוקרים, ששמו להם למטרה, להשלים פרטי חייהם של חללי מערכות ישראל אשר מצבותיהם חסרות מידע וקורותיהם אינם ידועים. הפרויקט פועל בסיוע היחידה להנצחת החייל במשרד הביטחון.

מתוך 811 חיילים אשר נפלו בין השנים 1940-1950, הושלמו סיפורי חייהם של עשרות לוחמים ולוחמות. ילידי הארץ או עולים מתפוצות ישראל השונות. לקבוצה גדולה מבין הנופלים אין כלל קבר ואין מי שיאמר עליהם קדיש.

דורית פרי, מיוזמות הפרויקט, סיפרה: "אני לא יכולה לעמוד בפני מצבה ריקה. לכל חייל יש סיפור. כל חייל הינו עולם ומלואו. מצבה ריקה הופכת את החייל לשקוף.

זהו פרויקט ערכי וציוני ממדרגה ראשונה שיש להנחיל לציבור בכלל. המדינה נבנית על הזיכרון ומאפשרת לנו לצעוד קדימה. אסור לנו לשכוח את ההולכים".

"אנו רואים בהשלמת פרטים בסיפור חייהם של הנופלים חשיבות ערכית, אנושית וציונית. זה המעט שניתן לעשות כדי לכבד את מי שבזכותם קמה מדינת ישראל.

בפרויקט "לתת פנים לנופלים", לוקחים חלק 20 מתנדבים אשר נרתמו למשימה, אליהם חברו ארגונים וארכיונים בארץ ובחו"ל אשר מסייעים בחיפוש ובמידע ובהם: הארכיון הציוני, יד ושם, משרד הפנים, ארכיון המוזיאון היהודי בוורשה, החברה קדישא ועוד.

חקר סיפור חייה של בלה פפירוביץ, החל כמו
כל חקר אחר של חייף או חיילת במסגרת
הפרויקט שיזמתי "לתת פנים לנפלים".
בחינה של אתר ילכו ולמידת הפרטים
הקיימים, או נכון יותר, סימון הפרטים
החסרים,

אשר בעטיים, נחשפה לצעירה אלאמנית, אשר
מסרה נפשה בדרכ לתקומת המדינה.

תוק כדי סקירת הציתונות ההיסטורית, חיפוש
במסמכי הארכיון הציוני וביד ושם,
קריאה מקיפה בספר ילכו של קהילת
אואסטוב וצוד וצוד...

התעלטה בפני דמותה המרתקת של בלה.
מצעירה אלאמנית, ללא סיפור חיים, מסרה
פנים ותמונה, מצאתי צעירה חדורה אמונה,
לוחמת חירות ישראל ומנהיגה.

ככל שהצמקתי לחקור מצאתי גם בני משפחה,
בעזרתם נחשפתי לצדדים אחרים באישיותה
ולתמודדויות אישיות לא פשוטות שעברה
כשריד יחיד למשפחתה הרחבה.

ניתן לציון שתי נקודות מרכזיות במהלך החקר,
שזרמו לי להתרשמות מיוחדת.
האחת, כאשר נתקלתי בצורך תמונות של בלה
שנמסרו לארכיון ז'בוטינסקי על ידי בת
המשפחה מיכל פומרנץ סלונים.
אותו יום חוויתי התרשמות של ממש, כאשר
הופיעו בפני לו אחר לו, תמונותיה של בלה
ומאוחר יותר תמונות בני המשפחה, שנפחו
אלי מעבר לים על ידי קרוביה בארה"ב, ובהן
תמונות הסבא שלמה הירש פפירוביץ.

בדמעות של שמחה על התגלית המפתיעה,
מצאתי עצמי חוקרת את המראה שניבט אלי
מהתמונות, את פניה הייחודיות, העיניים
הגדולות ומעט שובבות נעוריים.

נקודת השיא השנייה התגלתה באקראי. תוק
נבירה בספרייה הלאומית, בארכיונו הפרטי של
פרופ' מרטין בוקר,

שהיה עבורה, לא רק מלמד, אלא גם מורה
דרך, מצאתי עבורת אחר שכתבה במהלך קורס
שלמדה אצלו
ואשר שחר אותה ונצרה אצלו, לאחר נפילתה.

אתה, משהסתיים החקר, ובני המשפחה סולרים
מעצף, עם העלייה לקברה, לראשונה, לאחר
כמעט 70 שנה מאלו הלכה,
אני חשה כי החזרתי את בלה לא רק לחיק
משפחתה, אלא אפשרתי לה, לקבל מקום ראוי
בסיפור ההיסטורי של המדינה שהדרך.

לכרה, יפי פניה ומעשיה, לא יחושו מצימי.

דורית

לחת פנים לנוכחים

כפי שכתבנו בתחילת האלבוט זה "כל עוד
מישהו לוכד אותנו, אנחנו בחיים" (קרלוס
לואיס סאפון). דרך האלבוט ניסינו להחליט
מעט מחייה האבודים של בלה.

כיום, ספורים האנשים שזוכרים את בלה
ואת שאר שרידי השואה שאיבדו את כל
משפחתם בשואה ולא נשאר איש שיזכור
אותם ויספר את סיפורם, על אף שתרומתם
למאבק על הקמת המדינה משמעותית
מאד.

חלק ממטרתנו בפרויקט זה הייתה לשפוק
מעט אור על סיפורה של בלה שהיה מורכב
מקרצי עובדות וסיפורים ולאחד אותם לכדי
סיפור חיים, בידיעה שכל אדם שיקרא את
האלבוט יצטרף למעגל האנשים שזוכרים
את בלה, ובשאיפה להעביר מעגל זה עד
כמה שניתן.

למרות שווחחנו רק עם שניים מתוך אנשים
רבים שהכירו את בלה אישית ויכולים לספר לנו
על תכונות האופי שלה, מתוך העובדות
ה"יבשות" שהסיפורה משתקפת דמות נשית
חלקה ויוצאת דופן:

מנהיגה שריכלה את סניף בית"ר באולאסטוב,
בחורה אחיזה וציונית עצתה לארץ לבד מתוך
אידיאל של אהבת הארץ והצטרפה למחתרות.
דמות של אישה אינטליגנטית, משכיפה ורחבת
אופקים שהתעניינה בתחומים רבים.
דמות שראויה להילכך.

תודה רבה לדורית פרי ולכל הזוקחים חלק
בפרויקט שיזמה, "לתת פנים לנופלים", למיכל
פומרנץ-סלונים ולארלה רון על הידע שחלקו
אתנו, ולמיירי ואלכס שליוו אותנו בפרויקט
אנחנו מלמנים אתכם להצטרף למעלף הליכרון
של בלה ושל כל חללי נצח אחרון באשר הם.

אל יחל ואחינעם

המהלך פיווי התלמידים הכתיבת האלפוט
הכרתי את בלה הכרות דלה, נחשפתי
לאישה אמביזיונית, אמיצה, מלאה בחדוות
חיים, אישה שידעה לאהוב את היקר לה.
בלה לא הייתה סתם עוד אישה על אונניית
המצפיות "פאריטה" היא הייתה חדורת
מטרה, אשת רוח שידעה לשלב בחייה
פילוסופיה ומתמטיקה. היטיון ורעס.
בין למידה שקדנית ואהבת המילה
הכתובה, ידעה לשלב על ולהיחמם על
החשוב לה, למצן כולנו!
ברצוני להודות לה על כך שהייתה, הייתה
אישה להערכה, סמל מופת לכל אישה
יהודיה.

ברצוני להודות לה שנלחמה על הקמת
המדינה, על הבאת הידע והעל, החוסן
הנפשי מול הדידות ועד לתקווה והאמונה
ביכולת להקים פה על אדמתנו מקום טוב
יותר לחיות בו.

תודה לך שהיית, שנתת, שלא ויתרת על
החיים ועל הקמת המקום הבטוח שלנו,
תודה לך שכלכותק יש לנו ארץ, לנצח נלכו
את לה שלא איבדת תקווה.

מירי אפרים

מדינת ישראל
משרד החינוך
האגף להכשרת עובדי הוראה

ארגון המספק חזקת הסכנות, ירושלים

אלבום זה הוא חלק מפרויקט ההנצחה הארצי,

מיזם חינוכי, אשר במסגרתו בני נוער פוגשים משפחות
שכולות, לומדים ושומעים על יקיר ליבן, ומכינים אלבום
הנצחה.

התלמידים המשתתפים בתכנית זו, מבצעים את פעילותם
במסגרת מעורבות חברתית.

התלמידים מלווים בכל שלבי הפעילות
על ידי פרחי הוראה ממכללות האקדמיות לחינוך .

תכנית זו נעשית בשיתוף הגופים הבאים:

אגף הכשרת עובדי הוראה- משרד החינוך

ארגון יד לבנים

היחידה להתנדבות - מנח"י בעיריית ירושלים

ארגון המתנדבים "לתת פנים לנופלים"

בתי ספר בעיר ירושלים

מכללות האקדמיות לחינוך

כתיבה ועריכה תלמידי
בית הספר התיכון
הישראלי למדעים
ואומנויות:
יהל כספי, גל בן גרשון
ואחינועם גליק

ליווי והנחיה
סטודנטית:
מירי אפרים
ממכללת דוד ילין